

Державне регулювання аграрного бізнесу в умовах євроінтеграції

Сергій М. Ткаченко 1*

¹ Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України (Україна). Аспірант відділу проблем державного управління та адміністративного права.

* Автор-кореспондент, e-mail: tka4enko7609@gmail.com

СТАТТЯ	АНОТАЦІЯ
<p>Дослідницька</p> <p>DOI: 10.70651/3041-2498/2025.9.03</p> <p>Авторське право © 2025 автора</p> <p>Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).</p> 	<p>Стаття присвячена дослідженню механізмів державного регулювання аграрного бізнесу України в умовах євроінтеграції, зокрема в контексті адаптації до вимог Спільної аграрної політики Європейського Союзу. Мета статті – проаналізувати особливості державного регулювання аграрного сектору України в умовах євроінтеграції та визначити напрями його адаптації до вимог Спільної аграрної політики ЄС. У ході наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання: аналіз і синтез, індукція і дедукція, системний підхід, порівняльно-правовий аналіз, історико-логічний метод, а також метод моделювання. Результати дослідження показують, що Україна розглядає євроінтеграцію аграрного сектору як стратегічний вектор розвитку, орієнтований на підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва, доступ до фінансових інструментів ЄС і формування стійкої моделі розвитку сільського господарства. Проведено аналіз ключових принципів функціонування Спільної аграрної політики ЄС, яка реалізується через систему децентралізованого адміністрування, фінансового вирівнювання, екологічного регулювання та підтримки малих і середніх фермерських господарств. Показано, що фінансування аграрної політики в ЄС здійснюється через EAGF і EAFRD, а контроль реалізується завдяки інтегрованій системі управління (IACS), яка охоплює більшість витрат аграрного бюджету. Досліджено, що аграрна політика України нині перебуває на етапі глибокої трансформації: відбулося посилення гармонізації із законодавством ЄС, активізовано реформу земельних відносин, удосконалено інструменти державної підтримки. Увагу приділено стратегічним викликам, серед яких: сировинна орієнтація експорту, диспропорції у доступі до земельних та фінансових ресурсів, Окреслено потенціал кооперативного руху та розвитку сімейного фермерства як важливих умов забезпечення соціальної стабільності в сільській місцевості. Практичне значення дослідження полягає у визначенні стратегічних орієнтирів державної аграрної політики України в контексті інтеграції до спільного європейського ринку.</p>

КЛЮЧОВІ СЛОВА

аграрна політика, євроінтеграція, державне регулювання, САП, фермерські господарства.

State Regulation of Agribusiness under Conditions of European Integration

Serhii Tkachenko ¹*

¹ *Koretsky Institute of State and Law of National Academy of Science of Ukraine (Ukraine).
Postgraduate Student at the Department of State Government and Administrative Law Issues.*

* **Corresponding Author**, e-mail: tka4enko7609@gmail.com

ARTICLE INFO

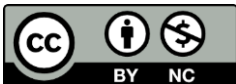
ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3041-2498/2025.9.03](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.9.03)

Copyright © 2025
by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The article explores the mechanisms of state regulation of Ukraine's agribusiness sector in the context of European integration, particularly in terms of adapting to the requirements of the European Union's Common Agricultural Policy. The purpose of the article is to analyze the specific features of state regulation in Ukraine's agricultural sector under European integration and to identify directions for its adaptation to the requirements of the EU's Common Agricultural Policy. The study employed general scientific methods of cognition: analysis and synthesis; induction and deduction; a systems approach; comparative legal analysis; the historical-logical method; as well as modeling. The results show that Ukraine views the integration of its agricultural sector with the EU as a strategic development vector focused on increasing the competitiveness of agricultural production, gaining access to EU financial instruments, and building a sustainable agricultural development model. The article examines the key principles underlying the functioning of the EU's Common Agricultural Policy, which operates through a system of decentralized administration, financial equalization, environmental regulation, and support for small and medium-sized farms. It is shown that agricultural policy in the EU is financed through the EAGF and EAFRD, with oversight ensured by the Integrated Administration and Control System (IACS), which covers the majority of agricultural budget expenditures. The study reveals that Ukraine's agricultural policy is currently undergoing deep transformation: harmonization with EU legislation has been strengthened, land reform has been accelerated, and instruments of state support have been improved. Strategic challenges are highlighted, including the raw material orientation of exports and disparities in access to land and financial resources. The potential of cooperative movements and the development of family farming are outlined as essential conditions for ensuring social stability in rural areas. The practical value of the study lies in identifying strategic priorities for Ukraine's state agricultural policy in the context of integration into the common European market.

KEYWORDS

agricultural policy; European integration; state regulation; CAP; farms.

1. Вступ

Аграрний сектор України перебуває у фазі глибоких трансформацій, зумовлених прагненням до інтеграції у правове, економічне та інституційне середовище Європейського Союзу. Процес адаптації вимагає суттєвого перегляду національної аграрної політики відповідно до принципів Спільної аграрної політики ЄС (САП), яка ґрунтується на екологічній стійкості, соціальній інклюзивності та децентралізованому управлінні. У цьому контексті держава активізувала законодавчу гармонізацію, модернізацію інституцій та запровадження механізмів державної підтримки, орієнтованих на малі й середні форми господарювання, розвиток кооперативного руху та інноваційного агровиробництва.

Однак впровадження стандартів ЄС відбувається в умовах глибоких внутрішніх викликів. Серед них - макроекономічна нестабільність, наслідки воєнного стану, концентрація земель у великих агрохолдингах, нерівномірний доступ до ресурсів, сировинна орієнтація експорту та недостатній розвиток логістичної й переробної інфраструктури. Ці проблеми не лише ускладнюють євроінтеграцію, а й загрожують соціально-економічній стабільності сільських регіонів. У відповідь Україна вживає заходів щодо посилення інституційної спроможності, імплементації *acquis communautaire* та впровадження стратегій сталого розвитку, що мають забезпечити синхронізацію з європейськими вимогами та сформувані передумови для конкурентоспроможного аграрного сектору.

2. Огляд літературних джерел

Питання державного регулювання аграрного бізнесу в умовах євроінтеграції є достатньо дослідженим у вітчизняній науковій літературі, хоча певний інтерес воно викликає і серед зарубіжних авторів. Українські науковці зосереджуються на проблемах адаптації аграрної політики до вимог Спільної аграрної політики ЄС, тоді як зарубіжні публікації акцентують на інституційних викликах та перспективі інтеграції України в європейський аграрний простір.

Вагомий внесок у дослідження зробили А. Чечель та І. Згара [1], які окреслили сучасні виклики державної аграрної політики в контексті євроінтеграції. В. Галан та А. Самойлова [2] акцентують увагу на перспективах виконання міжнародних зобов'язань. Я. Гадзало та Ю. Лузан [3] досліджують економічні засади розвитку аграрного сектору в умовах інтеграції, а О. Ковбаса [4] розглядає стратегічні компоненти розвитку аграрного підприємництва. Важливими є також напрацювання М. Мартинюка [6], який аналізує формування аграрної політики, та В. Мельника [7], котрий розглянув особливості державного регулювання аграрного ринку. Д. Неміш і М. Гуменюк [8] розкривають специфіку малого підприємництва в агросфері, тоді як М. Палій і Н. Канцедал [10] оцінюють інституційну та економічну готовність агросектору до інтеграції. Значний доробок має й Н. Петруха [11], яка звертає увагу на відновлення сільського господарства на основі принципів біоекономіки, а також законодавчі напрацювання Верховної Ради [12].

Зарубіжні автори, зокрема К. Lindström [5], піднімають питання майбутнього Спільної аграрної політики ЄС у контексті вступу України, а О. Nivievskiy [9] зосереджується на інституційних викликах аграрної інтеграції.

Окрім наукових праць, використовувалася експертна література, зокрема аналітичні статті у сучасних інтернет-виданнях, серед яких *EUobserver*, що висвітлюють актуальні виклики й перспективи аграрної політики України.

Попри значну кількість напрацювань, відчувається нестача систематизованого матеріалу щодо комплексного впливу євроінтеграції на державне регулювання аграрного бізнесу. Тому інформацію було проаналізовано, згруповано та узагальнено у світлі теми дослідження.

3. Постановка завдання

Мета статті – проаналізувати особливості державного регулювання аграрного сектору України в умовах євроінтеграції та визначити напрями його адаптації до вимог Спільної аграрної політики ЄС. Для досягнення цієї мети будуть виконані наступні завдання: охарактеризувати основні засади та механізми державного регулювання аграрного бізнесу в країнах ЄС; проаналізувати трансформацію аграрної політики України в контексті євроінтеграційних

процесів; виявити ключові проблеми, що стримують ефективну інтеграцію агросектору до спільного європейського ринку та визначити ключові напрями їх вирішення.

4. Методи та матеріали

У ході наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання: аналіз і синтез, індукція і дедукція, системний підхід, порівняльно-правовий аналіз, історико-логічний метод, а також метод моделювання.

5. Результати та обговорення

Україна розглядає євроінтеграцію в сфері регулювання аграрного бізнесу як стратегічний напрям розвитку, що зумовлений потребою гармонізації внутрішніх інституційних механізмів із європейськими стандартами, підвищення конкурентоспроможності на зовнішніх ринках та доступу до фінансових інструментів Спільної аграрної політики ЄС. У Європейському Союзі реалізація аграрної політики здійснюється за принципом спільного управління, де ключову роль відіграють національні адміністрації держав-членів. Такий підхід забезпечує можливість адаптації загальноєвропейських механізмів до різноманітних політичних та адміністративних систем кожної країни. Контроль за реалізацією заходів Спільної аграрної політики (САП) поєднує централізоване фінансування з децентралізованим адмініструванням, що дозволяє гармонізувати європейські стандарти з національними практиками управління та контролю [9].

Оновлена САП, що набула чинності з 2023 р., передбачає суттєве посилення екологічної складової та соціальної справедливості. Значна частина фінансування спрямовується на заходи із захисту довкілля та адаптації до змін клімату, зокрема через «екологічні» регулювання, що забезпечують додаткові виплати фермерам за добровільне виконання підвищених стандартів. Передбачено адресну підтримку малих і середніх фермерських господарств, молодих аграріїв, а також введено механізми фінансового вирівнювання для створення рівних умов конкуренції на внутрішньому ринку. Такий підхід не лише формує стійку модель розвитку аграрного сектора в ЄС, але й слугує орієнтиром для країн-кандидатів на інтеграцію, зокрема України [8].

Фінансування САП здійснюється через багаторівневу систему, яка спирається на фінансову структуру ЄС із семирічним циклом бюджетного планування. Щорічні технічні коригування враховують інфляційні процеси та динаміку економічного зростання. Виплати здійснюються через акредитовані платіжні агентства держав-членів, які зобов'язані перевіряти відповідність заявників регламентам ЄС [8].

Ключовим інструментом контролю САП є Інтегрована система управління і контролю (IACS) є Ключовим інструментом контролю САП, що охоплює понад 90% витрат першого стовпа політики та половину витрат другого. Вона базується на детальних електронних базах даних, адміністративних перевірках, а також інспекціях на місцях і дистанційному зондуванні [9].

Комплексна система підтримки, на якій також ґрунтується аграрна політика ЄС, реалізується через Європейський фонд сільськогосподарських гарантій (EAGF) та Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських територій (EAFRD). Якщо перший спрямований на забезпечення прямих виплат і стабілізацію ринків, то другий фінансує заходи з розвитку інфраструктури, екологічної стійкості та диверсифікації сільських територій. Важливим напрямом реформування стало зменшення залежності фермерів від субсидій на виробництво окремих культур та стимулювання екологічно безпечних і конкурентоспроможних практик господарювання [10].

Стратегічні пріоритети розвитку аграрного сектору визначені Європейською комісією. Серед них — сприяння передачі знань та інновацій, підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств, розвиток інноваційних технологій у сільському та лісовому господарстві, удосконалення продовольчого ланцюга, управління ризиками та захист навколишнього середовища. Особливе значення надається відновленню та зміцненню екосистем, а також залученню інвестицій у сільське господарство та розвиток сільських територій [7].

Таким чином, досвід ЄС свідчить про ефективність поєднання централізованого фінансування зі збереженням децентралізованого адміністрування, що забезпечує баланс між уніфікацією та гнучкістю управління. Запровадження оновленої Спільної аграрної політики з акцентом на «зелені» практики, підтримку малих і середніх фермерів, а також розвиток

інновацій та інфраструктури створює орієнтир для України в контексті підвищення конкурентоспроможності, залучення інвестицій та сталого розвитку сільських територій.

Сучасний стан аграрного бізнесу в Україні відображає складний процес трансформації галузі, де поєднуються національні пріоритети продовольчої безпеки та необхідність інтеграції у спільний європейський ринок. Сучасний стан аграрного бізнесу в Україні характеризується поєднанням стратегічних цілей державного регулювання та практичних викликів, що виникають в умовах глобалізації й інтеграції до правового поля ЄС.

Основні напрями державної аграрної політики визначаються:

- забезпеченням якості вітчизняної продукції;
- підвищенням конкурентоспроможності аграрних підприємств;
- раціональним використанням природних ресурсів;
- формуванням ефективного ринку сільськогосподарської продукції;
- забезпеченням стабільного розвитку сільських територій.

Попри наявність окремих програм державної підтримки, до 2022 року аграрна політика України спиралася на «Концепцію Державної цільової програми розвитку аграрного сектора економіки до 2022 року». Документ визначав ключові завдання – від нарощування виробництва продукції з високою доданою вартістю до розширення присутності на світових аграрних ринках. Однак після початку повномасштабної війни системність стратегічного планування послабилася [12].

Важливим завданням залишається створення умов для зростання доходності виробників і підвищення рівня життя сільського населення, що вимагає системної державної підтримки та чітких регуляторних механізмів. В Україні застосовуються різні методи державного впливу на розвиток агросектору, серед яких - цінове регулювання, система субсидій, пільгове кредитування, компенсація страхових витрат, податкові пільги та механізми реструктуризації заборгованостей. Кабінет Міністрів України встановлює мінімальні та максимальні інтервенційні ціни на ключові види агропродукції, зокрема зернові, олійні культури, цукор, м'ясо та молочну продукцію. Така практика спрямована на стабілізацію внутрішнього ринку, запобігання різким ціновим коливанням і захист національних виробників [7].

Законодавча діяльність у сфері аграрної політики почала більше концентруватися на забезпеченні стабільності виробництва та адаптації до умов євроінтеграції. Після набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС у 2022 році відбулося посилення гармонізації національного законодавства з *acquis communautaire*, що знайшло відображення в процесах селф-скринінгу та адаптації значного масиву нормативних актів ЄС [2].

У 2023 році спостерігалася активізація законодавчої діяльності у сфері аграрної політики. Зокрема, Верховна Рада України посилила роботу щодо земельної реформи, гармонізації державної підтримки з європейськими стандартами, розвитку прозорих електронних аукціонів та удосконалення управління державними сільськогосподарськими землями [2].

Таким чином, сучасна аграрна політика України перебуває у фазі активної адаптації до стандартів ЄС, що поєднує інституційну модернізацію, реформування ринкових механізмів та зміцнення соціально-економічного потенціалу сільських територій [2].

Водночас, незважаючи на прогрес у напрямку євроінтеграції, залишається низка проблем – недостатнє фінансування, нестача кваліфікованих кадрів та високий адміністративний тиск на аграрний сектор. Це обмежує ефективність імплементації законодавчих змін і знижує відчутний соціально-економічний ефект для сільськогосподарських виробників [2].

Дисбаланс у розподілі земельних ресурсів проявляється у концентрації значних площ у власності агрохолдингів, тоді як малі та середні фермери мають обмежений доступ до землі, фінансових ресурсів і каналів збуту. Це створює нерівні конкурентні умови та поглиблює соціально-економічні розриви між категоріями виробників [4].

Технологічна диспропорція виявляється у тому, що великі підприємства активно застосовують сучасні технології точного землеробства, інноваційні методи управління та новітню техніку, тоді як більшість малих господарств залишаються на низькому рівні модернізації. Це зумовлює істотну різницю у продуктивності праці та ефективності використання ресурсів [4].

Регіональні відмінності у розвитку аграрного підприємництва пов'язані з різницею у природно-кліматичних умовах, інфраструктурному забезпеченні та інвестиційній привабливості територій. У результаті аграрне виробництво концентрується у визначених регіонах, тоді як інші залишаються з недостатнім рівнем розвитку [4].

Слабкий розвиток переробної промисловості та логістичної інфраструктури обмежує створення внутрішніх ланцюгів доданої вартості. Значна частина продукції експортується у вигляді сировини, що зменшує можливості економіки формувати прибутки та знижує її стійкість [4].

Воєнний стан створює окрему групу викликів: ризики безпеки, мінування земель, руйнування логістичних шляхів і неможливість повноцінного ведення сільськогосподарських робіт. У цих умовах агробізнес змушений адаптуватися до непередбачуваних змін, що негативно впливає на його ефективність і стратегічне планування [11].

Макроекономічні ризики, серед яких нестабільність національної валюти, висока інфляція та чутливість до світових економічних криз, роблять аграрний сектор особливо вразливим. Це формує додаткові бар'єри для інтеграції до спільного ринку ЄС [3].

Надмірна орієнтація виробництва на експорт зернових та олійних культур призводить до виснаження ґрунтів і гальмує розвиток локальних ринків праці у сільській місцевості, що підсилює структурні проблеми аграрного сектору України [4].

Зазначені вище проблеми доцільно систематизувати (табл. 1), що узагальнює їх сутність та ключові характеристики.

Таблиця 1. Основні проблеми розвитку аграрного сектору України в умовах євроінтеграції та воєнного стану

Назва проблеми	Суть проблеми
Надмірна орієнтація на експортно-орієнтовані культури	Вирощування зернових та олійних культур призводить до виснаження ґрунтів і зменшення робочих місць у селі
Дисбаланс у розподілі земельних ресурсів	Великі агрохолдинги контролюють основні площі, тоді як малі фермери мають обмежений доступ до землі
Технологічна нерівність	Великі підприємства застосовують інноваційні технології, малі залишаються на низькому рівні модернізації
Регіональні диспропорції	Різний рівень розвитку через природно-кліматичні умови, інфраструктуру та інвестиційну привабливість
Недостатній розвиток переробки та логістики	Сировинний характер експорту зменшує економічні вигоди та обмежує формування доданої вартості

Джерело: розроблено автором за даними, наведеними у [3, 4, 11].

Загалом, нинішній стан аграрного бізнесу України можна охарактеризувати як перехідний. З одного боку, сектор демонструє високий експортний потенціал, має стратегічне значення для економіки та відіграє ключову роль у продовольчій безпеці. З іншого боку, процес євроінтеграції ставить перед державою нові виклики, пов'язані з адаптацією до вимог Спільної аграрної політики ЄС. Це вимагає посилення інституційної спроможності, стратегічного планування та системної фінансової підтримки, щоб забезпечити збалансований розвиток агросектору в умовах інтеграції до європейського ринку [2].

Процес адаптації аграрного сектору України до вимог ЄС визначається як багатогранний комплекс правових, інституційних та економічних перетворень. Важливим кроком у цьому напрямку стало укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка заклала основу для поступового узгодження аграрного законодавства з нормами Спільної аграрної політики (САП). Йдеться насамперед про інтеграцію стандартів якості та безпечності продукції, екологічних вимог, ринкових механізмів і державної підтримки фермерів. У цьому контексті стратегічними завданнями залишаються підвищення конкурентоспроможності українського агробізнесу, розвиток сільських територій та зниження торговельних бар'єрів [6].

Однак, проблематика розвитку аграрного сектору України в контексті євроінтеграції охоплює низку стратегічних викликів, що потребують системного вирішення.

Вразливість національної економіки до глобальних криз та нестабільність національної валюти. Україна є більш чутливою до зовнішніх шоків, ніж країни Європейського Союзу: прикладом слугує світова економічна криза 2009 року, коли ВВП України скоротився на 15,1 %, тоді як у країнах ЄС — лише на 5,6 %. Подібні диспропорції засвідчують, що без розбудови стійких макроекономічних запобіжників інтеграція у спільний ринок ЄС залишатиметься проблематичною. Важливим чинником нестабільності є девальвація гривні та значні інфляційні коливання, що негативно позначаються на довгостроковому плануванні аграрного бізнесу [3].

Інституційна неспроможність державних інститутів. Законодавча база та система державного управління, попри значний обсяг реформ, виявилися недостатніми для забезпечення ефективного розвитку аграрного сектору в умовах глобальної інтеграції.

Недосконалість правового поля проявляється у фрагментарності аграрної політики, високій частці декларативних норм та низькому рівні їхньої практичної імплементації. Для входження до спільного ринку необхідно привести національну систему регулювання у відповідність до принципів та критеріїв Спільної аграрної політики ЄС, що вимагає масштабної інституційної перебудови [3].

Сировинна орієнтація аграрного виробництва. Значна частина продукції експортується у вигляді зернових і олійних культур, тоді як рівень розвитку переробної промисловості є низьким. Це обмежує можливості формування ланцюгів доданої вартості, знижує економічну ефективність та робить український агросектор залежним від світової кон'юнктури цін на сировину. Для переходу до якісно нової моделі розвитку необхідно створити умови для розбудови потужної переробної індустрії, орієнтованої на виробництво кінцевої харчової продукції, біоенергетичних матеріалів та інноваційних агропромислових товарів. Проте наразі розвиток цього напрямку гальмується дефіцитом фінансування, відсутністю механізмів аграрного кредитування, обмеженим доступом малих і середніх підприємств до інвестиційних ресурсів, а також браком сучасної логістики та інфраструктури зберігання [10].

Для вирішення цих проблем численні дослідники працюють у напрямі вдосконалення державного регулювання аграрного сектору. Одним із ключових його напрямів є законодавча гармонізація. Україна проводить селф-скринінг законодавства з метою ідентифікації прогалин та визначення обсягу роботи для імплементації *acquis communautaire*, що охоплює понад 3000 актів. Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики активно працює над підготовкою законопроектів, спрямованих на реформування земельних відносин, державної підтримки фермерів, а також захисту рослин і розвитку виноградарства. Прийняті та підготовлені закони покликані забезпечити правову основу для інтеграції аграрної політики у європейський правовий простір [5].

Важливим напрямом є інституційне зміцнення сектору. Процес євроінтеграції потребує ефективної координації між урядом, парламентом і профільними міністерствами. Нестача секторальної експертизи та ресурсного забезпечення вимагає створення механізмів навчання та підготовки кадрів, залучення іноземних експертів і налагодження міжвідомчої співпраці. Окремо наголошується на необхідності прозорого визначення пріоритетів у сфері євроінтеграційних законопроектів, щоб забезпечити безперервність і послідовність реформ [1].

Значний потенціал розвитку аграрного сектору полягає у стимулюванні малих та середніх форм господарювання. В умовах євроінтеграції особисті селянські господарства мають трансформуватися у сімейні ферми та сільськогосподарські кооперативи, що дозволить інтегрувати їх у систему державної підтримки та зробити потенційними бенефіціарами програм САП. Така політика сприятиме формуванню збалансованої структури аграрного виробництва та підвищенню рівня зайнятості у сільських громадах [8].

Не менш важливим напрямом є системна імплементація *acquis communautaire*. Вона охоплює сфери антикорупційної політики, санітарних і фітосанітарних заходів, технічного регулювання, управління земельними ресурсами та екологічної стандартизації. Особлива увага має приділятися екологізації виробництва, розвитку органічного сектору та зниженню рівня використання пестицидів. Водночас адаптація до європейського законодавства повинна здійснюватися гнучко, з урахуванням динаміки внутрішніх змін у самому ЄС, щоб уникнути повторення негативного досвіду надмірних поступок, як це відбулося під час вступу до СОТ [10].

6. Висновки

Євроінтеграція в аграрній сфері для України є не лише стратегічним напрямом зовнішньої політики, а й інструментом внутрішньої трансформації, спрямованої на модернізацію сектору відповідно до стандартів Європейського Союзу. Спільна аграрна політика ЄС (САП) відіграє ключову роль у цьому процесі, забезпечуючи фінансові інструменти, які підтримують екологічну стійкість, соціальну справедливість і розвиток сільських територій. Важливим чинником є децентралізована модель управління САП, що дозволяє гнучко адаптувати політику до національних умов. Участь України в гармонізації із САП відкриває перспективи доступу до ресурсів Європейського фонду сільськогосподарських гарантій (EAGF) та Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських територій (EAFRD), що потенційно посилить інституційну та економічну спроможність українського агросектору.

Національна аграрна політика України в умовах євроінтеграції зосереджується на забезпеченні продовольчої безпеки, підвищенні конкурентоспроможності фермерських

господарств, раціональному використанні природних ресурсів та розвитку сільських територій. Держава впроваджує інструменти фінансової підтримки, пільгового кредитування, цінового регулювання та земельної реформи. Законодавча база поступово адаптується до *acquis communautaire*, зокрема у сферах технічного регулювання, управління державними землями, прозорості аукціонів і підтримки малих та середніх виробників. Попри воєнний стан, Верховна Рада продовжує активну роботу над законопроектами, спрямованими на інтеграцію до правового поля ЄС.

Втім, український аграрний сектор стикається з численними викликами, серед яких макроекономічна нестабільність, недостатній розвиток інфраструктури, сировинна орієнтація експорту, технологічна нерівність і концентрація земельних ресурсів. Крім того, війна спричинила додаткові ризики для агровиробництва: мінування, руйнування логістики та зниження інвестиційної активності. Для подолання цих проблем Україна проводить селф-скринінг законодавства, посилює міжвідомчу координацію, розвиває інституційний потенціал і стимулює створення кооперативів. Така багаторівнева адаптація дозволяє поступово інтегруватися в аграрну політику ЄС і сформувані передумови для сталого розвитку сільського господарства.

References

1. Chechel, A., & Zhara, I. (2024). Suchasni vyklyky derzhavnoi ahrarnoi polityky Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Modern challenges of Ukraine's state agricultural policy under EU integration]. *Publichne upravlinnia: kontseptsii, paradyhma, rozvytok, udoskonalennia*, (7), 143–152. <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2024-7-143-152> (in Ukrainian)
2. Galan, V.O., & Samoilo, A.R. (2025). Yevrointehratsiia ahrarnoho sektora Ukrainy: vyklyky ta perspektyvy vykonannya zobov'iazan [EU integration of Ukraine's agricultural sector: challenges and prospects for fulfilling obligations]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii: Pravo*, 4(89), 107–113. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.4.16> (in Ukrainian)
3. Hadzalo, Ya., & Luzan, Yu. (2021). Development of the agricultural sector of Ukraine's economy under European integration. *Ekonomika APK*, 28(8), 6–17. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202108006>
4. Kovbasa, O. (2024). Komponenty stratehichnoho rozvytku ahrarnoho pidpriemnytstva v Ukraini [Components of strategic development of agricultural entrepreneurship in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (67). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-123> (in Ukrainian)
5. Lindström, K. (2025). Ukraine in the EU – the end of the Common Agricultural Policy? *Euobserver*. <https://euobserver.com/eu-political/ar5e501bb3>
6. Martyniuk, M. (2025). Osoblyvosti formuvannya ahrarnoi polityky Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Peculiarities of forming Ukraine's agricultural policy under EU integration]. In *IX International Scientific and Theoretical Conference "Theory and practice of modern science"* (pp. 14–22). <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2554> (in Ukrainian)
7. Melnyk, V. (2019). Osoblyvosti derzhavnoho rehuliuвання rynku silskohospodarskoi produktsii v Ukraini [Peculiarities of state regulation of the agricultural products market in Ukraine]. *Natsionalna i rehionalna ekonomika. Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, (2), 36–46. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2019_2_5 (in Ukrainian)
8. Nemish, D. V., & Humeniuk, M. M. (2022). Osnovy funktsionuvannya maloho ahrarnoho pidpriemnytstva v umovakh yevrointehratsii [Fundamentals of functioning of small agricultural entrepreneurship under European integration]. *Bulletin of Agricultural Science*, 100(8), 79–88. <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202208-10> (in Ukrainian)
9. Nivievskiy, O. (2024). *EU Integration of Ukraine: Institutional Challenges in the Agricultural Sector*. IEP Berlin. https://iep-berlin.de/site/assets/files/4231/oleg_nivievskiy_eu_integration_of_ukraine_research_paper.pdf
10. Pali, M.O., & Kantsedal, N.A. (2025). Instytutsiina ta ekonomichna hotovnist ahrarnoho sektora Ukrainy do intehratsii v Yevropeyskyi Soiuz: suchasnyi stan i stratehichni perspektyvy [Institutional and economic readiness of Ukraine's agricultural sector for integration into the European Union: current state and strategic prospects]. *Ekonomichnyi prostir*, (202), 230–236. <https://doi.org/10.30838/EP.202.230-236> (in Ukrainian)
11. Petrukha, N. (2023). Povoienne vidnovlennia ahrarnoho sektora ekonomiky na zasadakh bioekonomiky [Post-war recovery of the agricultural sector of the economy based on the principles of bioeconomy]. *Ekonomichnyi analiz*, 33(4), 49–58. <https://doi.org/10.35774/econa2023.04.049> (in Ukrainian)
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2019). On the approval of the Concept of the State Target Program for the Development of the Agricultural Sector of the Economy for the Period until 2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1437-i2015-%D1%80#Text> (in Ukrainian)